

Jan. 14, 18-24

Middagmeditatie

O.T. GENESIS 14. 18-24

N.T. LUKAS 12, 13-21

preek: 'Wil je rijk zijn in God?'

Gemeente van Jezus Christus,

Vanmorgen zijn we geëindigd met de vraag: Hoe klein is de afstand tussen de toren van Babel en de toorn des Heren. En dat lijkt heel erg veel op de laatste regel uit onze schriftlezing uit Lukas, waar staat: 'Zo vergaat het hem die voor zichzelf schatten verzamelt en niet rijk is in God.'

Dat is vanmiddag het onderwerp van ons samenzijn: Wat betekent het voor ons om rijk te zijn in God? Wat is dat precies en hoe doe je dat? Nou zijn we bij de preek niet gewend, dat iemand iets zegt, behalve de dominee. En het gebeurt wel vaker dat ik in de preek een vraag stel, en dan geef ik zelf later een antwoord. Maar afgelopen week heb ik het de kerkeraad gevraagd: Wat betekent het voor jullie, dat je rijk bent in God. En ik vroeg het ook aan een groep catechisanten, en die gaven antwoord, maar ze zeiden erbij: Waarom vraagt u dat altijd aan ons. Vraag het maar aan de mensen in de kerk. Dat zal ik doen. Ik vraag het jullie die hier vanmiddag zijn: Wat betekent het voor u, voor je, dat je rijk bent in God?

Laten we eerst deze paar verzen uit Lukas nader bekijken, zodat we goed begrijpen wat er staat.

Er is sprake van een man, die problemen heeft met een erfenis. Zijn broer ligt blijkbaar dwars, en wil de erfenis niet delen. Met dit probleem komt hij bij Jezus.

Maar dan is de eerste vraag: Waarom vraagt hij dit aan Jezus? Het antwoord vinden we in het eerste vers: Hij spreekt Jezus aan met de term Rabbi, meester. En in die tijd was het heel gewoon, dat een rabbi bemiddelde in dergelijke conflicten. Het staat zelfs in de Torah dat Rabbi's uitspraak moeten doen in erfeniskwesties, en men kon een rabbi om raad vragen in een moeilijke situatie. De man is daarom aan het goede adres.

Maar het zal hem tegengevallen zijn, dat hij geen duidelijke beslissing krijgt van deze rabbi Jezus. Want zoals Jezus veel vaker doet, antwoordt hij niet met de oplossing voor het probleem, maar met een wedervraag.

Want Jezus is anders dan de andere rabbi's, omdat hij wel aanvoelt, dat deze man niet alleen komt met een gewoon conflict, maar dat er in deze man een innerlijk conflict is. Er is sprake van een innerlijk conflict: Over de vraag, wat eigenlijk de waarde is van bezit.

Jezus' antwoord klinkt misschien wat bits en fel. Maar Jezus treedt ons ook hier tegemoet als de Goede Herder. Want een goede herder, die draagt geen kant en klare oplossingen aan, maar een goede herder, die zal de mensen helpen, om zelf een oplossing te vinden, om zelf uit die conflicten te komen. Het is vanuit een

pastorale houding, dat Jezus hier deze wederopbouw stelt: Ben ik soms de scheidsrechter in jouw leven?

Maar het is ook een pastorale houding van Jezus, dat hij zich niet alleen maar richt op deze ene man en zijn probleem. Nee, hij betreft de hele schare erbij. Jezus wil niet dat deze ene man straks weg zal gaan met een oplossing, en dat de rest van de schare er alleen maar wat bijstaat.

Nee, de Goede Herder ziet om naar de schapen. Hij legt de vinger bij de kern van de zaak: De hebzucht. En dat is iets wat in ons allen zit. Zijn boodschap is voor de hele gemeente. Geen kant en klare oplossingen. Maar een duw in de goede richting.

Jezus wil de mensen de weg wijzen aan de hand van een gelijkenis, en Hij neemt een voorbeeld uit het gewone dagelijkse boerenleven. Om het boerenbedrijf nog wat sterker te maken en bij de tijd te brengen, besluit de boer om zijn schuren te vergroten. Wij zouden zeggen: We bouwen er een nieuwe stal bij.

Maar wat vooral opvalt in deze man, dat is dat hij het alleen maar over zichzelf heeft: Het is alsmaar: ik dit en ik dat. Wat moet ik doen. Ik heb veel te veel graan. Wacht, ik zal dit doen. Ik zal grotere schuren bouwen, en al mijn goederen bergen. En ik zal tot mijn ziel zeggen: houdt rust, eet en drink en wees vrolijk. Hier treffen we een man, die zijn eigen 'ik' graag koestert. Het is een egoïst, die denkt dat hij 'binnen' is, de schaaapjes op het droge heeft. En dat hij nu kan genieten van de vruchten van zijn werk. Het kan niet op, zo groot is de overvloed.

Maar de man vergeet, dat zijn ziel, zijn leven, niet zijn bezit is. God heeft heel goed gehoord, dat de man zojuist zei: 'Ik heb veel goederen voor vele jaren.' Vele jaren, dat is een tijdsaanduiding. Maar ~~de~~ gebruikt God een geheel andere tijdsaanduiding: In deze nacht zal je ziel van je geest worden. M.a.w. je kunt voor jaren opgepot hebben, maar wat baat het je als je vandaag sterft? Voor wie zullen die goederen dan zijn? Wie zal er wat aan hebben?

En als deze man merkt, dat zijn leven niet tot zijn bezit hoort, dan valt de bodem uit zijn bestaan. De zekerheid is weg.

En in het laatste vers horen we dan de kern van de zaak: Zo vergaat het hem die schatten verzamelt voor zichzelf, en niet rijk is in God. Het gaat dus om de tegenstelling: Ofwel schatten verzamelen voor jezelf, ofwel schatten verzamelen in de hemel.

Schatten verzamelen is op zichzelf niet fout, zegt Jezus, maar de fout is, dat je alles voor jezelf wilt houden. Het is goed om wat achter de hand te hebben, voor eventuele calamiteiten, maar dat betekent niet, dat je alles voor jezelf mag houden.

En dan weten we nu hoe het niet moet, want we hebben deze egoïstische hebzuchtige man duidelijk voor de geest. Maar hoe moet het dan wel?

Wat is rijk zijn in God? In het gedeelte dat volgt gaat Jezus daar ook verder op in: Daar gaat het over schatten in de hemel, waar geen dief bij kan komen en geen mot ze schaadt. En er is een vers dat denk ik de kern van de zaak aangeeft, en dat is vers 34 uit Lukas 12, waar Jezus zegt: Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

Rijk zijn in God heeft dus met je hart te maken. Het heeft niets met je portemonnee te maken, met bezittingen e.d. Rijk zijn in God heeft met je hart te maken. We zeggen het in ons dagelijkse leven ook wel eens: Dat we rijk zijn, en dan in de geestelijke zin. Bijvoorbeeld wanneer in een pastoraal gesprek met een vader en moeder blijkt dat de kinderen goed terecht zijn gekomen, dan zeg ik ook wel eens: U zult zich wel rijk voelen.

En ook daar voelen we wel, dat dit rijk-zijn niets te maken heeft met bezit, maar met je hart. Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn. M.a.w. de dingen die je van harte doet of ontvangt, *hebben* heeft te maken met het rijk zijn in God, en niet datgene wat je uit hebzucht doet. Het heeft met je hart te maken.

Maar we krijgen nog een aanwijzing in Lukas: Want er staat hier, dat rijk zijn in God alles te maken heeft met zijn Koninkrijk. Het is die bekende tekst, die vaak bij trouwerijen wordt gebruikt: 'Zoekt eerst zijn Koninkrijk en die dingen zullen u bovendien geschonken worden.' Het heeft te maken met het hart en met het Koninkrijk.

We zouden ook nog veel kunnen zeggen over: Rijkdom in menselijke termen. Maar dan komen we in een moeilijk gesprek terecht met elkaar. Want dan komen de vragen zoals: Waarom gaat het de een wel voor de wind en de ander niet. Dan komen we voor onoplosbare problemen te staan: Waarom wordt de een wel gezegend met dit of dat en de ander niet?

Vanmiddag lezen we voor het laatst uit Genesis. En de preek ging dan wel niet over Genesis, maar in de verzen die we lazen uit hoofdstuk veertien gaat het ook over rijk-zijn. In dit hoofdstuk gaat het over de strijd die Abram voert tegen de koningen van het oosten. En we lezen Abram, dat zeer succesvol was in de strijd. En als hij naar huis terugkeert, dan ontvangt hij de zegen in naam van God, van de priester Melchisedek.

En dan lezen we over de koning van Sodom, die niet aan de strijd had deelgenomen. En als ~~Abram~~ van het oorlogsgebied terugkeert, dan komt de koning van Sodom hem tegemoet en zegt: Je mag alles wat je verovert hebt wel houden, maar ik wil graag de mensen terughebben, die je hebt bevrijd uit de slavernij.

En dan antwoord Abram: Ik zweer bij de Here, bij God, de Allerhoogste, de Schepper van hemel en aarde: Zelfs geen draad of schoemriem ja niets van het uwe zal ik nemen, opdat gij niet kunt zeggen: Ik heb Abram rijk gemaakt. Abram wil niet, dat de ander bepaalt hoe rijk hij wel of niet is. Want alleen God kan zeggen, hoe rijk zijn leven is.

M.a.w. Abram voelt zich niet rijk door zijn veroveringen, hij voelt zich niet rijk omdat de koning van Sodom dat zegt. Nee, Abram voelt zich rijk, omdat God hem bijgestaan heeft in de strijd. God heeft met al zijn kracht hem bijgestaan en ervoor gezorgd, dat hij zijn volksgenoten kon bevrijden uit de slavernij. Abram is niet rijk aan have, maar rijk in God, rijk in geloof, rijk in Godsvertrouwen, rijk in de dankbaarheid, rijk in God.

Menselijkerwijs gesproken was Abram een rijk man. Maar hij verwijst iedereen door naar de Here God. De Allerhoogste, de Schepper van alle dingen. Hem komt de lof en de dank toe. Het is zoals Psalm 116 zingt: 'Ik zal U lofoffer brengen, en de Naam des Heren aanroepen.' Dat is: Rijk zijn in God.

Wij moeten niet vragen naar het menselijk en materiele rijk zijn. Want dan eindigen wij als jalouse mensen. Nee: De sleutel voor al deze vragen ligt in de opmerking, dat wij niets tot ons bezit mogen rekenen, zelfs niet je eigen leven. Zelfs het leven van je kinderen is uiteindelijk niet je bezit. Ze zijn van God, van de Schepper van hemel en aarde.

Dit zegt Jezus: Je leven is niet je bezit, en met die sleutel ~~wil~~ hij een opening maken in ons leven. Hij klopt aan de deur, en wacht op een woord van onze kant.

Vanmorgen hoorden we, bij de torenbouw van Babel, dat de mensen niet meer in gesprek waren met God, maar met elkaar. Ze spreken in de wij-vorm. En vanmiddag horen we dat het nog erger kan: Hier in dit gedeelte uit Lukas spreken de mensen niet meer met elkaar. Deze man die bij Jezus komt met de vraag, of Jezus ~~en~~ uitspraak wil doen in die erfenis kwestie, deze man kan blijkbaar geen redelijk gesprek meer hebben met zijn broer. Ze spraken zelfs niet meer met elkaar, ze kwamen er samen niet uit.

En daarom zoekt hij de oplossing bij de ander, in dit geval bij Jezus. Niet meer in gesprek met God, niet meer in gesprek met elkaar, alleen nog de mogelijkheid om om hulp te vragen. En de man is gelukkig aan het goede adres, om om hulp te vragen. Net zoals de mensen uit Genesis, die oostwaarts trokken, ze waren in de goede richting, ze waren op de goede weg. Deze man met zijn erfenisprobleem is aan het goede adres.

Er is tenslotte nog een ding dat we kunnen leren van dit gedeelte. Het is iets heel praktisch, iets voor ons dagelijks leven. Want we zien hier een man voor ons, die de problemen die hij heeft niet zelf meer kan oplossen. Het conflict met zijn broer is te hoog opgelopen. Ze komen er samen niet meer uit. En daarom moet nu een ander scheidsman zijn, nu moet een ander het maar oplossen.

Maar zo werkt het niet in het leven. Je kunt niet je eigen problemen, door iemand anders zomaar laten oplossen. Dat zul je uiteindelijk zelf moeten doen. Hier zien we weer iets van dat afschuifstelsel, dat we in de hof van Eden ook al zagen. Adam schuift het probleem door naar Eva, en Eva schuift de zaak door naar de slang, en dan zijn wij er vanaf.

Wat we hopelijk leren vanmiddag, dat is, dat we ieder onze eigen problemen hebben. We zullen daar zelf uit moeten zien te komen, en als het ons te machtig wordt, dan mogen we de ander om raad en bijstand vragen. Maar we mogen het probleem niet doorschuiven naar de ander.

De kinderen mogen niet zomaar tegen de ouders zeggen: Dat is jullie probleem. En andersom geldt precies hetzelfde. Tegen een vriend mag je niet zeggen: Dat is jouw probleem, want dan zeg je eigenlijk: Je redt je er maar mee!

Zo werkt het niet in het leven. Zo zou het niet moeten gaan. En dat is wat Jezus deze mens wil duidelijk maken, dat hij niet zijn probleem kan dumpen bij een ander. Want je bent zelf verantwoordelijk voor heel je leven, en je mag de ander om raad en bijstand vragen. Maar het ligt op jouw weg.

Zo gaat het ook in onze omgang met de Here God. Al veel te vaak hebben we onze problemen bij God neergelegd, en dan moest Hij maar een oplossing zoeken of maken, en dan kwam het wel voor elkaar. De Here zal erin voorzien. Maar zo werkt het niet. Ja, wij kunnen en moeten Hem om raad en bijstand vragen, en dan is Hij onze Hulp en Sterkte. Maar we zullen zelf aan de slag moeten. We zullen zelf weer in gesprek moeten zien te komen met onze broeder of zusters, waarmee we overhoop liggen, dat doet God niet voor je. We zullen zelf met de kracht van de Heer de problemen van ons persoonlijk leven moeten aanpakken. Je kunt nog zo hard bidden dat God je zal aanvaarden, maar als je jezelf niet aanvaardt, dan loop je nog vast.

Want God is niet de stroman voor onze problemen. Ja, zo zag die man Jezus ook. Hij was de oplossing van alle problemen. Zo zagen de joden Hem ook: Jezus was de oplossing van alle dictatuur en van alle overheersing. Nee, nee: Jezus zegt: Ik ben de weg. Maar wij zelf zullen op die weg in beweging moeten komen.

Als we werkelijk helemaal vastlopen, pas dan mogen we tegen de Heer zeggen: Ik kom er niet meer uit. Help mij Heer! Wij krijgen de kracht van GÖd, maar we moeten het zelf doen in dit leven.

Rijk zijn in God, dat is: Dat je met hem in gesprek blijft, dat je met de mensen en de wereld in gesprek blijft. Rijk zijn in God, dat is dat je je laat meenemen door Hem, in de goede richting, op de goede weg.

De navolging van Christus dat maakt je rijk in God. En die rijkdom zal uiteindelijk uitlopen op de oneindige rijkdom van Zijn Koninkrijk. Want dat is wat Christus ons beloofde: Een Koninkrijk van God.

Moge dat uw rijkdom zijn, alle dagen van uw leven. AMEN